EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 20. 5. 2020
COM(2020) 512 final

Odporúčanie

ODPORÚČANIE RADY,

ktoré sa týka národného programu reforiem Talianska na rok 2020 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Talianska na rok 2020

Odporúčanie

ODPORÚČANIE RADY,

ktoré sa týka národného programu reforiem Talianska na rok 2020 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Talianska na rok 2020

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii[1], a najmä na jeho článok 5 ods. 2,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh[2], a najmä na jeho článok 6 ods. 1,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

(1) Komisia 17. decembra 2019 prijala ročnú stratégiu udržateľného rastu, čo znamenalo začiatok európskeho semestra pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2020. Náležite pri tom zohľadnila Európsky pilier sociálnych práv, ktorý vyhlásili Európsky parlament, Rada a Komisia 17. novembra 2017. Komisia 17. decembra 2019 prijala na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 aj správu o mechanizme varovania, v ktorej Taliansko určila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie. V ten istý deň Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa hospodárskej politiky v eurozóne.

(2) Správa o Taliansku na rok 2020[3] bola uverejnená 26. februára 2020. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Taliansko dosiahlo pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 9. júla 2019[4], následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania prijaté

[1] Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.
[2] Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25.
[3] SWD(2020) 511 final.
[4] Ú. v. EÚ C 301, 5.9.2019, s. 117.

v predchádzajúcich rokoch, ako aj pokrok Talianska pri dosahovaní jeho národných cieľov stratégie Európa 2020. Bolo v nej zahrnuté aj hĺbkové preskúmanie podľa článku 5 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011, ktorého výsledky boli takisto uverejnené 26. februára 2020. Na základe svojej analýzy Komisia dospela k záveru, že v Taliansku existujú nadmerné makroekonomické nerovnováhy. Konkrétne vyplývajú z vysokého dlhu verejnej správy a dlhotrvajúco slabej dynamiky produktivity s cezhraničným presahom, a to v kontexte vysokej nezamestnanosti a stále vysokého podielu nesplácaných úverov.

(3) Svetová zdravotnícka organizácia 11. marca 2020 oficiálne vyhlásila vypuknutie nákazy COVID-19 za globálnu pandémiu. Pre občanov, spoločnosti a ekonomiky predstavuje závažný stav ohrozenia verejného zdravia. Na verejné systémy zdravotnej starostlivosti vyvíja zásadný tlak, narúša globálne dodávateľské reťazce, spôsobuje volatilitu na finančných trhoch, vyvoláva otrasy v oblasti spotrebiteľského dopytu a negatívne vplýva na rôzne odvetvia hospodárstva. Ohrozuje zamestnanie ľudí, ich príjmy, ako aj podnikanie spoločností. Spôsobila zásadný ekonomický šok, ktorý už teraz veľmi nepriaznivo ovplyvňuje Európsku úniu. Komisia 13. marca 2020 prijala oznámenie[5], v ktorom vyzvala na koordinovanú ekonomickú reakciu na krízu, pričom táto reakcia by mala zahŕňať všetkých aktérov na vnútroštátnej úrovni i na úrovni Únie.

(4) Niekoľko členských štátov vyhlásilo výnimočný stav alebo zaviedlo núdzové opatrenia. Všetky núdzové opatrenia by mali byť striktne primerané, potrebné, časovo obmedzené a v súlade s európskymi a medzinárodnými normami. Mali by podliehať demokratickému dohľadu a nezávislému súdnemu preskúmaniu.

(5) Komisia 20. marca 2020 prijala oznámenie o aktivácii všeobecnej únikovej doložky Paktu stability a rastu.[6] Doložka v zmysle článku 5 ods. 1, článku 6 ods. 3, článku 9 ods. 1 a článku 10 ods. 3 nariadenia (ES) č. 1466/97, ako aj článku 3 ods. 5 a článku 5 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1467/97 uľahčuje koordináciu rozpočtových politík v časoch prudkého hospodárskeho poklesu. Komisia vo svojom oznámení súhlasila s názorom Rady, že vzhľadom na očakávaný prudký hospodársky pokles v dôsledku vypuknutia nákazy COVID-19 súčasné podmienky umožňujú aktiváciu doložky. Ministri financií členských štátov 23. marca 2020 vyjadrili súhlas s posúdením Komisie. Aktivácia všeobecnej únikovej doložky umožňuje dočasný odklon od postupu úprav smerom k dosiahnutiu strednodobého rozpočtového cieľa za predpokladu, že to neohrozí fiškálnu udržateľnosť zo strednodobého hľadiska. Pokiaľ ide o nápravnú časť, Rada môže na základe odporúčania Komisie takisto rozhodnúť o prijatí revidovanej fiškálnej trajektórie. Všeobecnou únikovou doložkou sa nepozastavujú postupy Paktu stability a rastu. Členským štátom to umožňuje odchýliť sa od rozpočtových požiadaviek, ktoré by sa za bežných okolností uplatňovali, zatiaľ čo Komisii a Rade to umožňuje uskutočniť potrebné opatrenia koordinácie politík v rámci paktu.

(6) Na obmedzenie a kontrolu šírenia pandémie, posilnenie odolnosti vnútroštátnych systémov zdravotnej starostlivosti a zmiernenie sociálno-ekonomických následkov prostredníctvom podporných opatrení pre podniky a domácnosti, ako aj na zabezpečenie primeraných zdravotných a bezpečnostných podmienok na pracovisku s cieľom obnovenia hospodárskej činnosti treba ďalej konať. Únia by mala v plnej miere využiť rozličné nástroje, ktoré má k dispozícii, na podporu úsilia členských štátov v týchto oblastiach. Zároveň by členské štáty a Únia mali spolupracovať na

[5] COM(2020) 112 final.
[6] COM(2020) 123 final.

príprave opatrení, ktoré sú potrebné na návrat k normálnemu fungovaniu našich spoločností a hospodárstiev a k udržateľnému rastu, pričom by sa v nich okrem iného integrovala ekologická, ako aj digitálna transformácia a všetky ponaučenia z krízy.

(7) Kríza spôsobená ochorením COVID-19 poukázala na flexibilitu, ktorú ponúka jednotný trh na prispôsobenie sa mimoriadnym situáciám. S cieľom zabezpečiť rýchly a hladký prechod do fázy obnovy a voľný pohyb tovaru, služieb a pracovníkov je však nutné hneď po tom, ako už nie sú nevyhnutné, odstrániť mimoriadne opatrenia, ktoré bránia normálnemu fungovaniu jednotného trhu. Súčasná kríza poukázala na potrebu krízových plánov pripravenosti v sektore zdravotníctva, ktoré zahŕňajú najmä zlepšené nákupné stratégie, diverzifikované dodávateľské reťazce a strategické rezervy základných potrieb. Sú kľúčovými prvkami na vypracovanie širších krízových plánov pripravenosti.

(8) Zákonodarca Únie už zmenil príslušné legislatívne rámce[7], aby umožnil členským štátom mobilizovať všetky nevyužité zdroje z európskych štrukturálnych a investičných fondov na riešenie mimoriadnych účinkov pandémie ochorenia COVID-19. Týmito zmenami sa zabezpečí dodatočná flexibilita i zjednodušené a racionalizované postupy. V snahe zmierniť tlaky v oblasti peňažných tokov môžu členské štáty v účtovnom roku 2020 – 2021 zároveň využiť 100-percentnú mieru spolufinancovania z rozpočtu Únie. Taliansko sa nabáda, aby uvedené možnosti v plnej miere využilo na pomoc jednotlivcom a odvetviam, ktorých tieto výzvy zasiahli najviac.

(9) Sociálno-ekonomické dôsledky pandémie pravdepodobne nebudú v jednotlivých talianskych regiónoch a oblastiach rovnaké vzhľadom na dlhodobé hospodárske a sociálne rozdiely, rozdielny potenciál v oblasti konkurencieschopnosti a stupeň závislosti od turistického ruchu. Prináša to so sebou riziko zväčšovania regionálnych a oblastných rozdielov v rámci Talianska, zhoršovania trendov týkajúcich sa prehlbovania rozdielov medzi menej rozvinutými a rozvinutejšími regiónmi, medzi sociálnymi perifériami a ostatnými mestskými oblasťami, ako aj medzi niektorými mestskými a vidieckymi oblasťami. V kombinácii s rizikom dočasného prerušenia procesu konvergencie medzi jednotlivými členskými štátmi si súčasná situácia vyžaduje cielenú reakciu v oblasti príslušnej politiky.

(10) Taliansko 30. apríla 2020 predložilo svoj program stability na rok 2020.

(11) Na Taliansko sa v súčasnosti vzťahuje preventívna časť Paktu stability a rastu a dlhové pravidlo.

(12) Vláda vo svojom programe stability na rok 2020 plánuje zhoršenie celkového salda z deficitu vo výške 1,6 % HDP v roku 2019 na deficit vo výške 10,4 % HDP v roku 2020. V roku 2021 sa predpokladá pokles deficitu na 5,7 % HDP. Po tom, ako sa pomer verejného dlhu k HDP v roku 2019 stabilizoval na úrovni 134,8 % HDP, sa podľa programu stability na rok 2020 očakáva, že v roku 2020 sa zvýši na úroveň 155,7 %. Makroekonomický a fiškálny výhľad je ovplyvnený vysokou neistotou

[7] Nariadenie Európskeho Parlamentu a Rady (EÚ) 2020/460 z 30. marca 2020, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1301/2013, (EÚ) č. 1303/2013 a (EÚ) č. 508/2014, pokiaľ ide o osobitné opatrenia na mobilizáciu investícií v systémoch zdravotnej starostlivosti členských štátov a v iných odvetviach ich hospodárstiev v reakcii na výskyt ochorenia COVID-19 (Investičná iniciatíva v reakcii na koronavírus) (Ú. v. EÚ L 99, 31.3.2020, s. 5) a nariadenie Európskeho Parlamentu a Rady (EÚ) 2020/558 z 23. apríla 2020, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1301/2013 a (EÚ) č. 1303/2013, pokiaľ ide o špecifické opatrenia na zabezpečenie mimoriadnej flexibility pri využívaní európskych štrukturálnych a investičných fondov v reakcii na výskyt ochorenia COVID-19 (Ú. v. EÚ L 130, 24.4.2020, s. 1).

v dôsledku pandémie COVID-19. Rozpočtové prognózy vychádzajú z rizík špecifických pre túto krajinu, konkrétne zo značného objemu verejných záruk a z nestálosti výnosov zo štátnych dlhopisov.

(13) Taliansko prijalo v reakcii na pandémiu ochorenia COVID-19 a v rámci koordinovaného prístupu Únie rozpočtové opatrenia na zvýšenie kapacity svojho systému zdravotnej starostlivosti, zamedzenie šíreniu pandémie a poskytnutie pomoci tým jednotlivcom a odvetviam, ktoré boli obzvlášť výrazne postihnuté. Podľa programu stability na rok 2020 dosiahnu tieto rozpočtové opatrenia v roku 2020 úroveň 4,5 % HDP. Medzi tieto opatrenia patrí posilnenie zdravotnej starostlivosti a civilnej ochrany, rozšírené schémy mzdových doplatkov a finančná podpora pre samostatne zárobkovo činné osoby a podniky. Taliansko okrem toho zaviedlo opatrenia, ktoré síce nemajú priamy vplyv na rozpočet, ale prispejú k podpore likvidity pre podniky, a medzi ktoré patria odklady platby dane a úverové záruky. Celkovo sú opatrenia, ktoré prijalo Taliansko, v súlade s usmerneniami stanovenými v oznámení Komisie o koordinovanej hospodárskej reakcii na vypuknutie nákazy COVID-19. Úplné vykonávanie týchto opatrení, po ktorom bude nasledovať preorientovanie fiškálnych politík na dosiahnutie obozretných strednodobých fiškálnych pozícií, keď to hospodárske podmienky umožnia, prispeje k zachovaniu fiškálnej udržateľnosti v strednodobom horizonte.

(14) Na základe prognózy Komisie z jari 2020 sa odhaduje, že pri nezmenených politikách bude saldo verejných financií Talianska v roku 2020 na úrovni –11,1 % HDP a v roku 2021 na úrovni –5,6 % HDP. Predpokladá sa, že miera zadlženosti verejnej správy dosiahne v roku 2020 úroveň 158,9 % HDP a v roku 2021 úroveň 153,6 % HDP.

(15) Komisia vydala 20. mája 2020 správu vypracovanú v súlade s článkom 126 ods. 3 zmluvy, keďže Taliansko v roku 2019 nedodržalo dlhové pravidlo a plánuje, že v roku 2020 nedodrží prahovú hodnotu deficitu na úrovni 3 % HDP. Z analýzy celkovo vyplýva, že neexistujú žiadne dostačujúce dôkazy, na základe ktorých by sa dalo dospieť k záveru, že dlhové kritérium vymedzené v zmluve a v nariadení (ES) č. 1467/1997 je alebo nie je splnené, pričom kritérium deficitu nie je splnené.

(16) Pandémia COVID-19 vystavila vnútroštátny systém zdravotníctva nebývalým tlakom, čo poukázalo na štrukturálne nedostatky a potrebu zvýšiť pripravenosť v oblasti reakcie na krízové udalosti. Napriek tomu, že výdavky Talianska na zdravotníctvo sú pod priemerom EÚ, jeho zdravotnícky systém sa vyznačuje vysoko špecializovanými a súčasne kvalitnými univerzálnymi službami a vo všeobecnosti sa mu darilo poskytovať dostupnú starostlivosť. Napriek tomu však na začiatku pandémie roztrieštenosť riadenia systému verejného zdravotníctva a koordinácia medzi ústrednými a regionálnymi orgánmi spomalili vykonávanie niektorých opatrení na zamedzenie šírenia nákazy. Reakcia regionálnych systémov zdravotníctva na krízu spočívala najmä v mimoriadnej mobilizácii, predovšetkým zdravotníckych pracovníkov a miestnych sociálnych služieb. Kompenzovali sa tým obmedzenia fyzickej infraštruktúry, počet zdravotníckych pracovníkov a investície v posledných rokoch zamerané na zlepšenie štruktúr a služieb. Talianska vláda vynaložila veľké úsilie na zmiernenie šírenia vírusu, uvoľnenie tlaku na nemocnice a vytvorenie dodatočných kapacít v oblasti starostlivosti. V súčasnosti sa pripravuje dlhodobá stratégia na zamedzenie šírenia nákazy, aby sa zaistil bezpečný návrat k produktívnej činnosti. Okrem zlepšenia procesov riadenia a plánov pripravenosti na krízy by sa politiky určené na obdobie po nákaze COVID-19 mali zamerať na zmiernenie nedostatku verejných investícií do zdravotnej starostlivosti. Zo strednodobého až dlhodobého hľadiska bude rozhodujúce, aby sa vypracoval strategický investičný plán

s cieľom zvýšiť odolnosť talianskeho systému zdravotníctva a zaručilo sa nepretržité poskytovanie prístupnej starostlivosti. Vzhľadom na súčasné prognózy týkajúce sa pracovnej sily v zdravotníctve by sa mali uprednostniť rozvojové politiky s cieľom odstrániť prekážky v odbornej príprave, pri nábore pracovnej sily a jej udržaní v zdravotníctve.

(17) Opatrenia na obmedzenie pohybu prijaté v reakcii na krízu v zdravotníctve majú výrazný negatívny vplyv na trh práce a sociálne podmienky. Pred krízou sa sociálna situácia pomaly zlepšovala, a to napriek tomu, že riziko chudoby alebo sociálneho vylúčenia, chudoby pracujúcich a príjmovej nerovnosti zostávalo vysoké a vyznačovalo sa veľkými regionálnymi rozdielmi. Vzhľadom na vplyv vypuknutia nákazy COVID-19 a jej následky by sa mali posilniť sociálne záchranné siete, aby sa zabezpečila primeraná náhrada príjmu bez ohľadu na pracovnú situáciu osôb vrátane tých, ktoré čelia medzerám v prístupe k sociálnej ochrane. Posilnenie náhrady príjmov a podpory je obzvlášť dôležité v prípade atypických pracovníkov a osôb v zraniteľných situáciách. Dôležité je aj poskytovanie služieb zameraných na sociálne začlenenie a začlenenie na trhu práce. Nová schéma minimálneho príjmu, v rámci ktorej sa za minulý rok poskytovali dávky viac ako jednému miliónu domácností (v priemere 513 EUR), môže zmierniť účinky krízy. Jej dosah na zraniteľné skupiny by sa však mohol zlepšiť. Vláda dočasne zaviedla dodatočný „núdzový príjem“ určený na podporu domácností, ktoré zatiaľ nemajú nárok na minimálny príjem. Aj ľudia zamestnaní v tieňovej ekonomike, najmä v takých odvetviach ako poľnohospodárstvo, potravinársky priemysel a bytová výstavba, čelia nedostatočnému prístupu k sociálnej ochrane a podpore príjmu. S cieľom reagovať na túto výzvu vláda nedávno zmiernila pravidlá týkajúce sa legalizácie postavenia v zamestnaní nedeklarovaných pracovníkov a získania alebo predĺženia povolení na pobyt pre pracujúcich migrantov. Negatívne demografické trendy a únik mozgov takisto môžu brzdiť vyhliadky na rast. Jedným z faktorov vyľudňovania južných regiónov a vidieckych oblastí je okrem zložitejších podmienok na trhu práce aj nedostatok kvalitných služieb. Kľúčové je zlepšiť prístup k elektronickým službám, najmä v kontexte obmedzenej mobility.

(18) Taliansko od vypuknutia krízy podniká kroky, ktorých cieľom je zmierniť jej vplyv na zamestnanosť. Režimy skráteného pracovného času (*Cassa integrazione*) zohrali významnú úlohu a očakáva sa, že ju zohrajú aj v budúcnosti. Oprávnenosť bola rozšírená tak, aby sa vzťahovali na malé podniky a mikropodniky, ako aj na všetky hospodárske odvetvia a všetkých zamestnancov. Okrem toho bol pre samostatne zárobkovo činné osoby vytvorený samostatný (dočasný) režim. Podmienky na trhu práce sa pred krízou neustále zlepšovali. V roku 2019 dosiahla miera zamestnanosti 64 %, čo je doteraz najvyššia zaznamenaná miera. Je to však stále výrazne pod priemerom Únie. Miera nezamestnanosti bola neustále vysoká, rovnako, ako aj iné ukazovatele poukazujúce na stagnáciu na trhu práce, pričom podľa prognózy Komisie sa očakáva, že v roku 2020 bude ďalej rásť na 11,8 % a v roku 2021 sa zlepší na 10,7 %. Podiel dočasných pracovných zmlúv bol takisto vysoký napriek tomu, že za vytváraním pracovných miest od polovice roka 2018 stáli trvalé pracovné miesta. V záujme podpory udržateľného a inkluzívneho oživenia bude do budúcnosti dôležité začlenenie neaktívnych mladých ľudí a žien do trhu práce. Podnikli sa určité kroky na posilnenie verejných služieb zamestnanosti a ich lepšiu integráciu so sociálnymi službami, vzdelávaním dospelých a s odbornou prípravou. Z regionálneho hľadiska je však ich schopnosť umiestňovania uchádzačov o zamestnanie naďalej nedostatočná a veľmi rozdielna. Zapojenie zamestnávateľov je aj naďalej zanedbateľné. Keďže opatrenia na obmedzenie pohybu sa postupne rušia, pružné formy organizácie práce a práca na diaľku môžu podporiť podniky a pracovníkov. V reakcii na krízu vláda

prijala dočasné opatrenia zamerané na zosúladenie súkromného a pracovného života, ako je podpora inteligentných pracovných dovoleniek a mimoriadneho voľna a poskytovanie poukazov na opatrovanie detí. Napriek nedávnemu úsiliu sú opatrenia na podporu rovnakých príležitostí a politík zameraných na rovnováhu medzi pracovným a súkromným životom, ako aj ponuka cenovo dostupných služieb vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve a služieb dlhodobej starostlivosti stále nedostatočné a málo integrované.

(19) Súčasná núdzová situácia poukazuje aj na potrebu zlepšiť digitálne vzdelávanie a zručnosti, a to aj v prípade vzdelávania dospelých v produktívnom veku a diaľkového vzdelávania. Investície do vzdelávania a zručností sú kľúčové, pokiaľ ide o podporu inteligentného a inkluzívneho oživenia a zotrvanie na ceste k zelenej a digitálnej transformácii. V tejto súvislosti sú výsledky v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy pre Taliansko naďalej jednou z hlavných výziev. V dosahovaní základných zručností existujú veľké regionálne rozdiely a miera predčasného ukončenia školskej dochádzky je výrazne nad priemerom Únie (13,5 % v porovnaní s 10,3 % v roku 2019), najmä v prípade žiakov narodených mimo Únie (33 %). V kontexte obmedzení mobility hrozí, že sa regionálne a územné rozdiely prehĺbia. Z tohto hľadiska je obzvlášť dôležité investovať do diaľkového vzdelávania, ako aj do digitálnej infraštruktúry a zručností pedagógov a študentov. V porovnaní s priemerom Únie má Taliansko takisto nižší podiel absolventov prírodovedných a technických odborov a miera dosiahnutého vysokoškolského vzdelania je naďalej veľmi nízka (27,6 % v roku 2019). V porovnaní s inými krajinami talianske podniky okrem toho menej investujú do odbornej prípravy svojich zamestnancov v oblasti informačných a komunikačných technológií. Znepokojujúca je aj nízka miera účasti nízkokvalifikovaných dospelých na odbornej príprave, keďže počet pracovných miest, ktoré si vyžadujú nízku kvalifikáciu, klesá. Zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikácia sú naďalej rovnako dôležité ako kedykoľvek predtým na to, aby pracovníci získali zručnosti relevantné pre trh práce a aby sa podporil spravodlivý prechod na digitálnejšie a udržateľnejšie hospodárstvo.

(20) Kríza zvýraznila potrebu podporiť firmy v oblasti prístupu k financovaniu. Taliansko prijalo niekoľko schém na podporu toku likvidity do podnikov, a to aj na základe dočasného rámca pre opatrenia štátnej pomoci na podporu hospodárstva v súčasnej situácii spôsobenej nákazou COVID-19[8]. Účinné vykonávanie takýchto schém, a to aj prostredníctvom záruk poskytovaných bankovým systémom, je kľúčom k zabezpečeniu toho, aby z nich čerpali výhody všetky podniky, a to najmä malé a stredné podniky (MSP) a podniky v najviac postihnutých odvetviach a geografických oblastiach, ako aj inovatívne podniky. V procese navrhovania a vykonávania uvedených opatrení treba zohľadniť odolnosť bankového sektora. Priame granty a stimuly pre trhové financovanie môžu takisto podporiť likviditu MSP a inovatívnych podnikov. Inovatívne podniky (často bez kolaterálu) čelia väčším ťažkostiam, pokiaľ ide o prístup k úverom, čo by súčasná kríza mohla zhoršiť. Odklad platby dane a príspevkov na sociálne zabezpečenie platených štátu pomohol zlepšiť peňažné toky podnikov. Malo by sa však zabrániť oneskoreniam v schválených platbách, či už v prípade platieb správnych orgánov podnikom alebo medzi podnikmi, pretože sú brzdou likvidity všetkých podnikov, a to obzvlášť tých menších.

(21) Pokiaľ ide o podporu oživenia hospodárstva, bude dôležité, aby sa čím skôr realizovali pripravené verejné investičné projekty a aby sa podporili investície súkromného

[8] Ú. v. EÚ C 91I, 20.3.2020, s. 1 – 9.

sektora, a to aj prostredníctvom príslušných reforiem. Investície na podporu zelenej transformácie budú obzvlášť dôležité, pokiaľ ide o podporu oživenia a zvýšenie odolnosti v budúcnosti. Taliansko je veľmi citlivé na prejavy extrémneho počasia a hydrogeologické pohromy vrátane sucha a lesných požiarov. Prechod Talianska na klimaticky neutrálne hospodárstvo si okrem iného vyžiada značné dlhodobé súkromné aj verejné investície najmä do novej výroby energie z obnoviteľných zdrojov, elektrickej infraštruktúry a energetickej efektívnosti. Investície v rámci zelenej dohody s cieľom riešiť zmenu klímy sú stanovené v národnom energetickom a klimatickom pláne Talianska. Sú nevyhnutné na riešenie hrozby, ktorú predstavuje zmena klímy, a zároveň zohrávajú zásadnú úlohu pri oživení Talianska a zvyšovaní jeho odolnosti. Investície v rámci zelenej dohody sú takisto rozhodujúce, pokiaľ ide o zníženie vplyvu znečistenia ovzdušia na ľudské zdravie v talianskych mestách, najmä v Pádskej nížine. Napríklad vykonávanie iniciatív v oblasti udržateľnej mobility, ako je obnova miestnych verejných autobusov, je príkladom riešenia dopravného preťaženia aj znečistenia ovzdušia. Infraštruktúrne nedostatky v oblasti vodného a odpadového hospodárstva, najmä v južných regiónoch, sa prejavujú vplyvmi na životné prostredie a zdravie, čo spôsobuje značné náklady a straty príjmov pre talianske hospodárstvo. Vo všeobecnosti je odolnosť voči zmene klímy relevantná pre celú infraštruktúru vrátane zdravotníckej infraštruktúry. To si vyžaduje adaptačné stratégie. Riešenie environmentálnych výziev a výziev spojených so zmenou klímy – ako sú hydrologické riziká, udržateľná mestská mobilita, energetická efektívnosť, obehové hospodárstvo a transformácia priemyslu – je príležitosťou zvýšiť produktivitu a zároveň predísť neudržateľným postupom. Investovanie do takýchto projektov môže zároveň prispieť k vytváraniu pracovných miest a k udržaniu oživenia po skončení krízy. Naprogramovanie Fondu na spravodlivú transformáciu na obdobie 2021 – 2027 by mohlo Taliansku pomôcť riešiť niektoré výzvy, ktoré predstavuje prechod na klimaticky neutrálne hospodárstvo, a to najmä v oblastiach uvedených v prílohe D k správe o krajine na rok 2020[9]. To by Taliansku umožnilo čo najlepšie tento fond využiť.

(22) Obmedzenie pohybu v dôsledku vypuknutia nákazy COVID-19 poukázalo na dôležitosť investícií do digitalizácie hospodárstva a význam digitálnych infraštruktúr. Nízka úroveň digitálnej intenzity a digitálnych vedomostí v talianskych podnikoch (najmä v MSP a mikropodnikoch) im zabránila počas obmedzenia pohybu ponúkať elektronický obchod a teleprácu a poskytovať a používať digitálne nástroje. Investície do digitalizácie a zručností prostredníctvom trvalého a včasného vykonávania cielených vnútroštátnych politík sú nevyhnutné na posilnenie modelov elektronického podnikania a na pomoc podnikom, aby sa prispôsobili, ako aj na zvýšenie produktivity a konkurencieschopnosti. Ukázalo sa, že prístup k rýchlej a spoľahlivej digitálnej infraštruktúre je kľúčom k zabezpečeniu poskytovania základných služieb vo verejnej správe, v školstve, zdravotníctve a lekárstve, ako aj pri monitorovaní a kontrolovaní epidémie. Taliansko naďalej zaostáva v pokrytí vidieckych oblastí pripojením pomocou optického kábla do budovy, resp. areálu. V záujme odstránenia tohto nedostatku by sa mali prijať osobitné opatrenia a malo by sa ďalej podporovať jeho využívanie.

(23) Dobre fungujúci systém v oblasti výskumu a inovácií je výsledkom nepretržitej a ucelenej politickej podpory založenej na dôkazoch spolu s investíciami a vhodným ľudským kapitálom. Súčasná kríza jasne poukázala na potrebu ďalej posilniť rýchlu výmenu informácií medzi výskumníkmi vrátane bezplatného prístupu k výsledkom

[9] SWD(2020) 511 final.

a dôkazom pre používateľov a otvorenú vedu. Vychádzajúc zo sily zdravotníckeho priemyslu a sektora výskumu v Taliansku, otvorená veda spolu so spoluprácou medzi vedeckou oblasťou a podnikmi jednoznačne napomôže k tomu, aby sa na trh dostali výsledky výskumu vrátane výsledkov potrebných v oblasti vakcín a terapií.

(24) Účinná verejná správa má zásadný význam, aby sa zabezpečilo, že nedôjde k spomaleniu vykonávania opatrení prijatých na riešenie núdzovej situácie a na podporu oživenia hospodárstva. Vyplácanie sociálnych dávok, opatrenia v oblasti likvidity a čo najskoršia realizácia investícií atď. nemusia byť účinné, ak ich brzdia nedostatky vo verejnom sektore. Medzi nedostatky patria zdĺhavé postupy vrátane konaní v občianskych veciach, nízka úroveň digitalizácie a nedostatočné administratívne kapacity. V kontexte výrazného zvýšenia verejných zdrojov na podporu hospodárskej činnosti sa musia postupy a kontroly uskutočňovať rýchlo. Digitalizácia vo verejnej správe sa pred krízou nerealizovala rovnomerne. Digitálna komunikácia medzi orgánmi a širokou verejnosťou bola na nízkej úrovni. Podiel administratívnych postupov riadených regiónmi a obcami, ktoré sa môžu začať a ukončiť digitálne, je naďalej nízky. Kríza takisto odhalila nedostatočnú interoperabilitu verejných digitálnych služieb. Na uľahčenie reakcieschopnosti orgánov verejnej správy voči podnikom treba zlepšiť a zjednodušiť sektorové predpisy a zároveň odstrániť zostávajúce prekážky hospodárskej súťaže. Napokon, účinný justičný systém zohráva pre atraktívne hospodárstvo priaznivo naklonené investíciám a podnikaniu kľúčovú rolu a bude mať zásadný význam v procese oživenia, a to aj tým, že zabezpečí účinné rámce pre záchranu a obnovu.

(25) Zatiaľ čo súčasné odporúčania sa zameriavajú na riešenie sociálno-ekonomických vplyvov pandémie a na uľahčenie hospodárskeho oživenia, odporúčania pre jednotlivé krajiny z roku 2019, prijaté Radou 9. júla 2019, zahŕňali aj reformy, ktoré sú nevyhnutné na riešenie strednodobých a dlhodobých štrukturálnych výziev. Tieto odporúčania sú naďalej relevantné a budú sa aj naďalej monitorovať počas celého budúcoročného cyklu európskeho semestra. To isté platí aj pre odporúčania týkajúce sa hospodárskych politík súvisiacich s investíciami. Tieto odporúčania by sa mali zohľadniť pri strategickom plánovaní financovania politiky súdržnosti po roku 2020, a to aj v prípade zmierňujúcich opatrení a stratégií ukončenia opatrení v súvislosti so súčasnou krízou.

(26) Opatrenia prijaté talianskou vládou na podporu domácností a podnikov sú prospešné, aj pokiaľ ide o zachovanie kapitalizácie a odolnosti bankového sektora v súčasnom zložitom prevádzkovom prostredí. Napriek prijatým zmierňujúcim opatreniam vrátane obozretnej pružnosti, ktorú poskytujú orgány bankového dohľadu, vypuknutie nákazy COVID-19 takisto vyvíja tlak na kvalitu bankových aktív v celej Únii a očakáva sa, že táto situácia bude pretrvávať aj v nadchádzajúcich týždňoch a mesiacoch, a to aj v Taliansku. To má vplyv na úsilie vynakladané na zníženie objemu nesplácaných úverov, a to aj v dôsledku spomalenia činnosti súdov a reštrukturalizácie aktív so zníženou hodnotou. Dôležitým predpokladom zabezpečenia kvality aktív je v tejto súvislosti podpora udržateľných riešení pre životaschopných dlžníkov zasiahnutých krízou, medzi ktoré patrí aj predchádzanie zautomatizovaným právnym konaniam. Medzitým môže zabezpečenie presného nahlasovania zhoršenia kvality aktív a obozretných noriem pri poskytovaní úverov takisto pomôcť podporiť fungovanie sekundárneho trhu s nesplácanými úvermi a obmedziť nepriaznivé účinky na existujúce iniciatívy v oblasti likvidácie nesplácaných úverov.

(27) Účinná prevencia a postihovanie korupcie môže zohrať dôležitú úlohu, pokiaľ ide o zaistenie oživenia Talianska po kríze. Najmä transparentnosťou vo verejnom sektore

a posilnením kontrol v boji proti korupcii možno predísť pokusom organizovaných zločineckých skupín o infiltráciu do hospodárskeho a finančného života, narušenie postupov verejného obstarávania a celkovo o presmerovanie verejných zdrojov potrebných na investície. Postupy verejného obstarávania by zároveň mali zostať efektívne a mali by zabezpečiť rovnováhu medzi potrebou dôkladného monitorovania s potrebou dodržania časového plánu. Čas rozsúdenia na trestných odvolacích súdoch je naďalej zdrojom znepokojenia, no v parlamente sa rokuje o komplexných reformách zameraných na zefektívnenie trestných konaní. Hoci nedávno došlo k posilneniu protikorupčného rámca Talianska, treba ho dokončiť rak, aby sa zabezpečilo aj postihovanie volených verejných činiteľov v prípade konfliktu záujmov.

(28) Európsky semester poskytuje rámec pre nepretržitú koordináciu hospodárskych politík a politík zamestnanosti v Únii, čo môže prispieť k udržateľnému hospodárstvu. . Zabezpečením plného vykonávania ďalej uvedených odporúčaní Taliansko prispeje k pokroku pri dosahovaní cieľov udržateľného rozvoja a k spoločnému úsiliu zameranému na zabezpečenie konkurencieschopnej udržateľnosti v Únii.

(29) V snahe dosiahnuť rýchle zotavenie z hospodárskych dôsledkov nákazy COVID-19 zohráva ústrednú rolu úzka koordinácia medzi hospodárstvami v hospodárskej a menovej únii. Taliansko by ako členský štát, ktorého menou je euro, a pri zohľadnení politického usmernenia Euroskupiny malo zabezpečiť, aby jeho politiky boli aj naďalej v súlade s odporúčaniami pre eurozónu a aby boli koordinované s politikami ostatných členských štátov eurozóny.

(30) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra na rok 2020 komplexnú analýzu hospodárskej politiky Talianska, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2020. Zároveň posúdila program stability na rok 2020 a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Taliansku v predchádzajúcich rokoch. Zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku v Taliansku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami Únie vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Únie zabezpečením vstupov na úrovni Únie do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.

(31) Rada na základe uvedeného posúdenia preskúmala program stability na rok 2020 a jej stanovisko[10] je zohľadnené najmä v odporúčaní 1.

(32) Rada na základe hĺbkového preskúmania vykonaného Komisiou a tohto posúdenia preskúmala [národný program reforiem na rok 2020 a] program stability na rok 2020. V týchto odporúčaniach sa zohľadňuje potreba riešiť pandémiu a uľahčiť oživenie hospodárstva, čo je prvým krokom nevyhnutným na to, aby sa mohlo začať s úpravou nerovnováh. Odporúčania, ktoré sa priamo týkajú makroekonomických nerovnováh, ktoré Komisia identifikovala na základe článku 6 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011, sú premietnuté v odporúčaniach 1, 2, 3 a 4,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Taliansko v rokoch 2020 a 2021 prijalo opatrenia s cieľom:

1. V súlade so všeobecnou únikovou doložkou prijať všetky opatrenia potrebné na účinné riešenie pandémie, udržanie hospodárstva a podporu následného oživenia. Keď to hospodárske podmienky umožnia, realizovať fiškálne politiky zamerané na dosiahnutie obozretných strednodobých fiškálnych pozícií a zabezpečenie udržateľnosti dlhovej služby pri súčasnom zvyšovaní miery investícií. Zvýšiť odolnosť a kapacity systému zdravotnej starostlivosti, najmä pokiaľ ide

[10] Podľa článku 5 ods. 2 nariadenia Rady (ES) č. 1466/97.

o zdravotníckych pracovníkov, kritické zdravotnícke pomôcky a infraštruktúru. Posilniť koordináciu medzi celoštátnymi a regionálnymi orgánmi.

2. Zabezpečiť primeranú náhradu príjmu a prístup k sociálnej ochrane, a to najmä v prípade atypických pracovníkov. Zmierniť vplyv krízy na zamestnanosť, a to aj prostredníctvom pružných foriem organizácie práce a aktívnou podporou zamestnanosti. Posilniť diaľkové vzdelávanie a zručnosti vrátane digitálnych zručností.

3. Zabezpečiť účinné vykonávanie opatrení, ktorých cieľom je poskytovať likviditu reálnej ekonomike vrátane malých a stredných podnikov, inovatívnych podnikov a samostatne zárobkovo činných osôb, ako aj predchádzať meškaniu platieb. Čo najskôr realizovať pripravené verejné investičné projekty a podporiť investície súkromného sektora zamerané na podporu oživenia hospodárstva. Zamerať investície na zelenú a digitálnu transformáciu, najmä na čistú a efektívnu výrobu a využívanie energie, výskum a inovácie, udržateľnú verejnú dopravu, odpadové a vodné hospodárstvo, ako aj zosilnenú digitálnu infraštruktúru s cieľom zabezpečiť poskytovanie základných služieb.

4. Zvýšiť efektívnosť justičného systému a účinnosť verejnej správy.

V Bruseli

Za Radu
predseda